
monitorizarea implementării

Cartei europene a **limbilor**

regionale sau minoritare

**Capitolul – Autoritățile administrative
și serviciile publice**

Introducere

Scopul acestui raport de monitorizare este de a evalua gradul de implementare de către România în domeniul administrației publice a prevederilor Cartei Europene a limbilor regionale sau minoritare. Acest raport vizează doar domeniul relațiilor cu autoritățile administrative care stipulează principiul potrivit căruia vorbitorii limbilor regionale sau minoritare pot interacționa cu autoritățile utilizând propria lor limbă. De asemenea, conform aceluiași principii, statul este obligat să asigure competențele administrative necesare pentru a permite folosirea acestor limbi minoritare în relațiile administrației publice cu cetățenii vorbitori ai limbilor minoritare în cauză.

1. Cadrul legislativ românesc de garantare a utilizării limbilor minorităților naționale în administrația publică

Conform art. 9 al Legii nr. 282 de ratificare a Cartei, aceasta se aplică în concordanță cu prevederile Constituției României, republicată, cu cele ale Legii administrației publice locale nr. 215 din 23 Aprilie 2001¹, republicată, precum și cu cele ale Convenției cadru pentru protecția minorităților naționale, încheiată la Strasbourg la 1 februarie 1995, ratificată de România prin Legea nr. 33 din 1995.

Legislația națională astfel completează cadrul aplicării prevederilor Cartei. Principalele prevederi ale Legii administrației publice locale nr. 215/2001 definesc cadrul privind regimul general al autonomiei locale, precum și organizarea și funcționarea administrației publice locale². Astfel, principiul autonomiei se definește prin Art. 3, alin. 1, ca fiind dreptul și capacitatea efectivă a autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condițiile legii. Totodată, rezultatul eforturilor susținute de descentralizare implementate în România este organizarea unui număr considerabil de servicii comunitare și de utilitate publică la nivelul autorităților locale.

Pe cale de consențință, în România principiul și cadrul general al utilizării limbilor minoritare și regionale este prevăzut în Legea administrației publice locale nr. 215/2001 care stipulează următoarele în articolul 19:

În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând minorităților naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, autoritățile administrației publice locale, instituțiile publice aflate în subordinea acestora, precum și serviciile publice deconcentrate

¹ Hotărârea Guvernului nr. 1206 din 2001 pentru aprobarea Normelor de aplicare a dispozițiilor privitoare la dreptul cetățenilor aparținând unei minorități naționale de a folosi limba maternă în administrația publică locală, cuprinse în Legea administrației publice locale nr. 215 din 2001.

² Art. 2 alin 1: Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează și funcționează în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale, deconcentrării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit.

asigură folosirea, în raporturile cu aceștia, și a limbii materne, în conformitate cu prevederile Constituției, ale prezentei legi și ale tratatelor internaționale la care România este parte.

Art. 39 alin. 7 al Legii nr. 215 precizează că în comunele sau orașele în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor ordinea de zi a ședințelor Consiliului local se aduce la cunoștință publică și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității. Iar, art. 42 alin. 2 a aceleiași legi stipulează că:

Lucrările ședințelor se desfășoară în limba română. În consiliile locale în care consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin o cincime din numărul total, la ședințele de consiliu se poate folosi și limba maternă. În aceste cazuri se va asigura, prin grija primarului, traducerea în limba română. În toate cazurile, documentele ședințelor de consiliu se întocmesc în limba română.

Se observă că, deși în general în raporturile dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale din România se utilizează limba română (Art. 76. alin. 1), totuși conform art. 50 în unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor hotărârile cu caracter normativ se aduc la cunoștință publică și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective, iar cele cu caracter individual se comunică, la cerere, și în limba maternă. Mai mult, art. 76, alin. 2, 3 și 4 prevăd că:

În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, în raporturile lor cu autoritățile administrației publice locale, cu aparatul de specialitate și organismele subordonate consiliului local, aceștia se pot adresa, oral sau în scris, și în limba lor maternă și vor primi răspunsul atât în limba română, cât și în limba maternă.

În condițiile prevăzute la alin. (2), în posturile care au atribuții privind relații cu publicul vor fi încadrate și persoane care cunosc limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective.

Autoritățile administrației publice locale vor asigura inscripționarea denumirii localităților și a instituțiilor publice de sub autoritatea lor, precum și afișarea anunțurilor de interes public și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective, în condițiile prevăzute la alin. (2).

La nivel de autorități ale administrației publice locale județene prevederile sunt similare celorlalte autorități locale. Astfel, Art. 94, alin. 8 prevede că, în județele în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, ordinea de zi a consiliilor județene se aduce la cunoștință publică și în limba maternă a cetățenilor aparținând minorității respective. Iar, prevederile art. 42 alin. 2 și art. 50 se aplică conform art. 98 care stipulează că dispozițiile art. 42 - 46, 48 - 52 și ale art. 54 se aplică în mod corespunzător.

2. Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare – aspecte relevante pentru mass-media

2.1 Relevanța Părții a II-a, Articolul 7 – Obiective și principii

Administrația publică este unul dintre canalele de punere în practică a principiilor enumerate în Partea a II-a a Cartei, însă în lipsa unor formulări explicite, existenței unor indicatori sau a menționării unor standarde, nu se poate vorbi de o evaluare riguroasă a progreselor implementării acestui set de dispoziții ale Cartei. Prezentăm în cele ce urmează o serie de informații relevante pentru reglementările formulate de Cartă și câteva comentarii având caracter de observații generale.

Chiar dacă principiile Părții a II-a se aplică pentru toate limbile minoritare sau regionale de pe teritoriul unui stat, ele au relevanță crescută pentru acele limbi care nu beneficiază de protecție în baza Părții a III-a. Este important de menționat și faptul că distincția stipulată prin Cartă în ceea ce privește scopul și tipul protecției oferite, prevederile Părții a II-a și Părții a III-a, oferă posibilitatea adaptării principiilor protecției limbilor minoritare sau regionale condițiilor specifice din fiecare stat semnatar.

Dat fiind faptul că o parte a acestor limbi beneficiază de o protecție extinsă prin intrarea sub incidența Părții a III-a a Cartei, dispozițiile Părții a II-a din Cartă au relevanță în special pentru limbile minoritare sau regionale incluse în tabelul de mai jos.

Tabel 1: Numărul vorbitorilor limbilor minoritare protejate de partea a II-a a Cartei

Nr crt.	Limba minoritară	Numărul de persoane care utilizează această limbă ca limbă maternă
1.	Limba albaneză	484
2.	Limba armeană	721
3.	Limba greacă	4.170
4.	Limba idiș	951
5.	Limba italiană	2.531
6.	Limba macedoneană	588
7.	Limba poloneză	2.690
8.	Limba romani	237.570
9.	Limba ruteană	169
10.	Limba tătară	21.272

Se remarcă discrepanța între numărul de vorbitori de limbă romani sau tătară și celelalte limbi minoritare protejate de această parte. Această diferență explică și susține parțial contestarea deciziei de includere a acestor limbi doar în Partea a II-a. În cazul limbii romani există o polemică la nivel național în ceea ce privește cadrul de utilizare a limbii respective. În acest moment limba romani este inclusă în categoria limbilor sub incidența prevederilor Părții II-a și, în consecință, utilizarea acesteia în relațiile cetățenilor cu autorităților locale nu este un subiect de discuție. Principalul argument privind introducerea limbii romani în categoria acestor limbi este lipsa unui caracter teritorial al utilizării limbii, minoritatea romă fiind dispersată geografic. Totuși, observăm că acest argument al lipsei de caracter teritorial nu este susținut în întregime de date. Deși, conform

recensământului din 2002, există un număr de 79 de autorități ale administrației publice locale unde ponderea cetățenilor de etnie romă depășește 20% din totalul populației, totuși utilizarea acestei limbi nu este prescrisă prin lege. De asemenea, există un număr de 12 autorități în care ponderea populației de etnie roma ar justifica aplicarea acestei limbi alături de o altă limbă minoritară³. Ca urmare, limba romani nu constituie subiect al acestei investigații privind aplicarea prevederilor Părții a III-a a Cartei. Totuși, vom discuta succint situația acestei limbi ca urmare a faptului că s-au identificat autorități ale administrației publice locale care au adoptat practici de comunicare cu cetățenii de etnie roma, care sunt similare celor prevăzute în cadrul Legii nr. 215/2001 și în cazul acestei limbi.

De asemenea, se observă faptul că anumite limbi minoritare, precum cea greacă sau poloneză, nu intră sub incidența prevederilor Părții a III-a a Cartei, deși există autorități ale administrației publice locale unde ponderea acestor minorități naționale depășește pragul minim stabilit de 20% din totalul populației. E cazul comunei Izvoarele, din județul Tulcea, unde cetățenii de etnie greacă reprezintă 30,05% din totalul populației; și limba poloneză în cazul comunei Cacica, din județul Suceava, unde cetățenii de etnie polonă reprezintă 21,67% din populație.

Dintre principiile care guvernează Partea a II-a a Carte, o serie dintre acestea sunt relevante și pentru relațiile cu administrația publică locală. Astfel subparagrafele paragrafului 1 afirmă:

- a. recunoașterea limbilor regionale sau minoritare ca o expresie a bogăției culturale;*
- c. necesitatea unei acțiuni hotărâte pentru promovarea limbilor regionale sau minoritare în vederea salvării lor;*
- d. facilitarea și/sau încurajarea folosirii oral sau/și în scris, a limbilor regionale sau minoritare, în viața publică sau în viața privată;*

La baza Cartei se află astfel recunoașterea limbilor regionale sau minoritare ca o expresie a bunăstării culturale și implicit recunoașterea nevoii de a se adopta o acțiune hotărâtă de promovare a acestor limbi. Multe dintre statele care s-au angajat prin Cartă protejează și promovează acum limbi care înainte nici nu erau recunoscute ca parte a moștenirii culturale și lingvistice a țării. Ratificarea Cartei în România nu a adus astfel de schimbări până în prezent.

Un principiu de bază al Cartei este că limbile nu trebuie limitate numai la sfera privată. Utilizarea limbilor trebuie, de asemenea, încurajată și în viața publică. Bazându-se pe acest principiu, statul și autoritățile locale au dezvoltat noi domenii de utilizare a limbii în toate sectoarele vieții publice, cum ar fi educația, administrația, justiția, mass media și viața economică.

³ Include următoarele autorități locale: Mișca (Tózmiske), județul Arad; Cața (Kaca, Katzendorf), județul Brașov; Ormeniș (Ürmös, Imesch), județul Brașov; Racoș (Alsórákos, Ratsch), județul Brașov; Hăghig (Hídvég, Fürstenberg, Fürstenburg), județul Covasna; Bahnea (Bonyha, Bachnen), județul Mureș; Băgaci (Szászbogács, Bogeschdorf), județul Mureș; Crăciunești (Nyárádkarácsony), județul Mureș; Mica (Mikefalva), județul Mureș; Ogra (Marosugra, Ugern), județul Mureș; Sânpaul (Kerelószentpál, Paulsdorf), județul Mureș; Vânători (Héjjasfalva, Teufelsdorf, Diwaldsdorf), județul Mureș.

Astfel, chiar dacă nu este cerut de Cartă în mod clar, există cazuri de utilizare a limbilor minoritare dintre limbile protejate de Partea a II-a Cartei. În acest sens amintim cazul comunei Izvoarele, unde alături de limba română se folosește și limba greacă, chiar dacă această folosire este limitată. Menționăm de asemenea că populația aparținând comunității elene din Izvoarele este peste 20%, ceea ce implică, conform legii administrației publice locale, utilizarea în relația administrație publică-cetățean a limbii elene atât în scris, cât și oral.

De asemenea, Carta cere statelor să respecte suprafața geografică a limbilor regionale sau minoritare, prin subparagraful b: respectarea ariei geografice a fiecărei limbi regionale sau minoritare, în așa fel încât diviziunile administrative existente sau noi să nu constituie un obstacol pentru promovarea respectivei limbi regionale sau minoritare;

În practică, acest principiu este în vigoare și oferă protecție de exemplu dacă statele planifică să modifice frontierele administrative în moduri care afectează negativ limbile regionale sau minoritare.

3. Părțile se angajează să promoveze, prin măsuri corespunzătoare, înțelegerea reciprocă între toate grupurile lingvistice ale țării, îndeosebi acționând în așa fel încât respectul, înțelegerea și toleranța față de limbile regionale sau minoritare să figureze printre obiectivele educației și instruirii desfășurate în țară, și să încurajeze mijloacele de comunicare în masă să urmărească același obiectiv.

Spiritul Cartei, favorabil dezvoltării limbilor, caută soluții pozitive și constructive pentru dezvoltarea limbilor. Aceasta necesită promovarea înțelegerii reciproce între toate grupurile lingvistice dintr-o țară, fie ei vorbitori ai limbilor majoritare, fie ai limbilor regionale sau minoritare. Includerea respectului, înțelegerii și toleranței în legătură cu limbile se află la baza Cartei. Totuși, Carta cere în mod clar statelor să interzică orice formă de deosebire nejustificată, excludere, restricție sau preferință în legătură cu utilizarea limbii.

Pe agenda publică nu se poate vorbi de o dezbatere legată de utilizarea limbilor minorităților naționale în administrația publică. Sondajele de opinie au arătat de-a lungul anilor că există o sensibilitate la nivelul populației față de acest subiect. Prin urmare, campanii de informare și sensibilizare a publicului în legătură cu utilizarea limbilor minoritare în spațiul public, în mod special în administrația publică sunt necesare pentru a crea un cadru mai favorabil de aplicare a Cartei.

4. În determinarea politicii față de limbile regionale sau minoritare, Părțile se angajează să ia în considerare necesitățile și dorințele exprimate de grupurile ce folosesc aceste limbi. Ele sunt încurajate să creeze, dacă este necesar, organe cu rol consultativ asupra tuturor chestiunilor legate de limbile regionale sau minoritare.

Competența principală în punerea în practică și monitorizarea implementării Cartei limbilor regionale și minoritare revine Departamentului pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului. Sub coordonarea DRI se află Consiliul

Minorităților Naționale (CMN), un organ consultativ al Guvernului, fără personalitate juridică, care are drept scop asigurarea relațiilor cu organizațiile minorităților naționale. CMN este format din reprezentanți ai organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, reprezentate în Parlamentul României.

Minoritățile naționale beneficiază de reprezentare parlamentară – atât în baza rezultatelor obținute în alegeri, în cazul comunității maghiare reprezentată prin Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, cât și a unor măsuri afirmative precum locurile rezervate pentru celelalte 19 minorități. Prin reprezentarea parlamentară, minorităților pot avea un rol important în inițierea de noi politici, precum și prin definirea modului în care politicile influențează situația limbilor minoritare. Experiența arată însă că reprezentanții minorităților naționale, în special a celor mici, nu fac uz suficient de mult de atribuțiile pe care le au la dispoziție⁴, în timp ce rolul Consiliului s-a diminuat treptat în timp, și în mod corespunzător și rolul consultativ în relație cu Guvernul⁵.

2.2. Relevanța Părții a III-a, Articolul 10 din Cartă pentru domeniul autorităților administrative și a serviciilor publice

În domeniul autorităților administrative și serviciile publice, din totalul celor 21 măsuri identificate de Articolul 10 al Cartei, România s-a angajat să aplice un număr de 19 paragrafe. Acest număr este considerabil superior numărului minim de paragrafe sau aliniate necesare a fi ratificate conform prevederilor Cartei. Cele două măsuri neaplicate în cazul României sunt:

- Art. 10, paragraful 2 (a) – folosirea limbilor regionale sau minoritare în cadrul administrației regionale sau locale, respectiv
- Art. 10, paragraful 4 (a) – traducerea sau interpretarea eventual solicitate.

Ratificarea Cartei a urmărit compatibilitatea cu legislația existentă, aplicată deja în România. Legea 282 de ratificare a Cartei identifică limbile minorităților naționale care intră sub incidența diferitelor părți ale Cartei. Ca urmare, la Art. 5 Legea nr. 282 se stipulează că prevederile cuprinse în Partea a III-a Cartei, inclusiv Art. 10, referitoare la domeniul autorităților administrative și serviciile publice, se aplică unui număr de zece limbi minoritare, care sunt: limba bulgară; limba cehă; limba croată; limba germană; limba maghiară; limba rusă; limba sârbă; limba slovacă; limba turcă; limba ucraineană. Conform Art 4, al Legii 282, în cazul celorlalte zece limbi minoritare sau regionale aplicându-se doar prevederile Părții a II-a din Cartă.

În tabelul de mai jos redăm, în ordinea numărului de persoane care utilizează limba respectivă, cele zece limbi și numărul persoanelor care, la recensământul

⁴ Vezi *Raport privind activitatea reprezentanților minorităților naționale în Parlament, 2004-2007*, CRDE, Septembrie 2007, www.edrc.ro; Călușer Monica, "Reprezentarea minorităților naționale pe locurile rezervate în Parlament" în Levente Salat, *Politici de integrare a minorităților naționale din România. Aspecte legale și instituționale într-o perspectivă comparată*, CRDE, Cluj-Napoca, 2008.

⁵ Vezi Călușer Monica "Interethnic Bodies in Romania" în *Interethnic Bodies at the Local Level*, Friedrich Ebert Stiftung, Skopje, 2009.

populației din 2002, s-au declarat vorbitori ale limbii respective, ca limbă maternă:

Tabel 2: Numărul vorbitorilor limbilor minoritare protejate de partea a III-a a Cartei

Nr crt.	Limba regională sau minoritară	Numărul de persoane care utilizează această limbă ca limbă maternă ⁶
1	Limba maghiară	1.443.970
2	Limba ucraineană	57.407
3	Limba germană	44.888
4	Limba ruso-lipoveană	29.246
5	Limba turcă	28.115
6	Limba sârbă	20.411
7	Limba slovacă	16.027
8	Limba bulgară	6.735
9	Limba croată	6.355
10	Limba cehă	3.381

Tabelul 3 prezintă conform art. 5, al Legii nr. 282, care sunt prevederile Cartei în domeniul administrativ și serviciile publice pentru fiecare din cele zece limbi indicate în acest sens. Din tabel se observă că prevederile alineatului 1b – referitor la punerea la dispoziție a formularelor și a textelor administrative de uz curent pentru populație în limbile regionale sau minoritare, sau în versiuni bilingve, precum și cel al alineatului 1c – privind posibilitatea autorităților administrative să întocmească documente într-o limbă regională sau minoritară – se aplică doar în cazul limbilor maghiare și germane. Aplicarea diferitelor alineate se va discuta separat în cazul fiecărei limbi.

⁶ <http://www.recensamant.ro/>, (accesat la 05.07.2009)

Raport privind implementarea în România a
Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare
Capitolul – Autoritățile administrative și serviciile publice

Tabelul 3. Paragrafele sau alineatele selectate dintre prevederile Părții a III-a a Cartei, în domeniul autorităților administrative și serviciilor publice

a.	Bulgară	Cehă	Croată	Germană	Maghiară	Rusă	Sârbă	Slovacă	Turcă	Ucraineană
i. să vegheze ca autoritățile administrative să utilizeze limbile regionale sau minoritare; sau										
ii. să vegheze ca funcționarii autorităților administrative care asigură relația cu publicul să folosească limbile regionale sau minoritare în raporturile lor cu persoanele care li se adresează în aceste limbi; sau	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
iii. să vegheze ca vorbitorii de limbi regionale sau minoritare să poată prezenta cereri orale sau scrise și să primească răspunsuri în aceste limbi; sau	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
iv. să vegheze ca vorbitorii de limbi regionale sau minoritare să poată prezenta cereri orale sau scrise în aceste limbi;	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
v. să vegheze ca vorbitorii de limbi regionale sau minoritare să poată prezenta că valabil un document întocmit în aceste limbi;	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
b. să pună la dispoziție formulare și texte administrative de uz curent pentru populație în limbile regionale sau minoritare, sau în versiuni bilingve;				Da	Da					
c. să permita autorităților administrative să întocmească documente într-o limba regională sau minoritară.				Da	Da					
2. În ceea ce privește autoritățile locale și regionale din zonele locuite de un număr de vorbitori de limbi regionale sau minoritare în care se justifică măsurile specificate mai jos, Părțile se angajează să permită și/sau să încurajeze:										
a. folosirea limbilor regionale sau minoritare în cadrul administrației regionale sau locale;										
b. posibilitatea pentru vorbitorii de limbi regionale sau minoritare de a prezenta cereri orale sau scrise în aceste limbi;	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
c. publicarea de către autoritățile regionale a textelor oficiale și în limbile regionale sau minoritare;	Da	Da		Da	Da					
d. publicarea de către autoritățile locale a textelor oficiale și în limbile regionale sau minoritare;	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
e. folosirea de către autoritățile regionale a limbilor regionale sau minoritare în dezbaterile din Consiliile lor, fără a exclude, totuși, folosirea limbii (-lor) oficiale a (ale) statului;	Da	Da		Da	Da				Da	Da
f. folosirea de către autoritățile locale a limbilor regionale sau minoritare în dezbaterile din Consiliile lor, fără a exclude, totuși, folosirea limbii (-ilor) oficiale a (ale) statului;	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
g. folosirea sau adoptarea, dacă este cazul alături de denumirea în limba (-ile) oficială (-ale), a formelor tradiționale și corecte ale toponimiei în limbile regionale sau minoritare.	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
3. În ceea ce privește serviciile publice asigurate de către autoritățile administrative sau de către alte persoane care acționează în cadrul competenței acestora Părțile contractante se angajează, în zonele în care limbile regionale sau minoritare sunt folosite, în funcție de situația fiecărei limbi și în măsura în care acest lucru este posibil:										
a. să vegheze ca limbile regionale sau minoritare să fie folosite în cadrul serviciilor publice; sau	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
b. să permită vorbitorilor de limbi regionale sau minoritare să formuleze cereri și să primească răspunsul în aceste limbi; sau	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
c. să permită vorbitorilor de limbi regionale sau minoritare să formuleze cereri în aceste limbi.	Da	Da		Da	Da				Da	Da
4. În vederea aplicării dispozițiilor paragrafelor 1, 2 și 3 pe care le-au acceptat, Părțile se angajează să ia una sau mai multe dintre măsurile ce urmează:										
a. traducerea sau interpretarea eventual sêolicitate;										
b. alegerea și, dacă este cazul, formarea unui număr suficient de funcționari și alți agenți publici;	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
c. satisfacerea, în măsura în care este posibil, a cererilor agenților publici care cunosc o limba regională sau minoritară de a fi repartizați în zona în care aceasta limba este folosită.	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
5. Părțile se angajează să permită, la cererea celor interesați, folosirea sau adoptarea de patronime în limbile regionale sau minoritare.	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da

Deși cadrul general de reglementare a protecției și utilizării limbilor minorităților naționale este conferit de legislația națională, totuși ratificarea Cartei implică anumite completări, în primul rând, procedurale. Astfel, principala noutate adusă statutului limbilor regionale sau minoritare prin ratificarea Cartei, în cazul României, constă în dubla protecție de care utilizarea acestor limbi beneficiază. Adică, limitarea posibilității modificării statutului limbilor minoritare prin revizuirea prevederilor legislației naționale adoptate. Totodată, Carta, ca un instrument european de garantare a protecției limbilor minoritare și regionale, oferă cadrul unei analize comparate utilizând criterii identice sau similare, în funcție de paragrafele ratificate de anumite țări. Mai mult, raportarea periodică din partea statului cu privire la aplicarea prevederilor Cartei asumate de fiecare țară, conferă procesului de protecție a limbilor un caracter dinamic și determină o preocupare permanentă din partea autorităților naționale. Ratificarea Cartei nu a fost urmată însă de vreo schimbare legislativă relevantă în domeniul administrației publice, tocmai pentru că legea administrației publice locale a fost considerată acoperitoare.

Aplicarea prevederilor privind utilizarea limbilor minorităților naționale este limitată la acele autorități ale administrației publice locale și instituții aflate în subordinea acestora unde ponderea cetățenilor aparținând minorităților naționale depășește 20% din numărul total al locuitorilor⁷. Datele periodice ale recensământului constituie baza pentru identificarea autorităților administrației publice locale în care ponderea vorbitorilor de limbi ale minorităților naționale depășește 20%. În România, autoritățile administrației publice locale se organizează la nivel de comune, orașe și municipii și autoritățile administrației publice de la nivel județean. Conform rezultatelor Recensământului din 2002 în cazul a 341, adică 11,55%, din totalul de 2.952 de autorități ale administrației publice locale din România se aplică prevederile referitoare la utilizarea celor zece limbi ale minorităților naționale. Totodată, în cazul a șase județe, din cele 42 de județe ale țării, ponderea cetățenilor de etnie maghiară depășește pragul de 20%, fiind astfel singura limbă a minorității naționale în cazul căreia prevederile referitoare la utilizarea limbilor minorităților naționale se aplică și la nivelul acestor unități ale administrației publice locale. Aceste județe sunt: Bihor, Covasna, Harghita, Mureș, Satu Mare și Sălaj.

Tabelul 4 prezintă sintetic numărul unităților administrației publice locale din România în cazul cărora prevederile Cartei se aplică celor zece limbi.

⁷ Este de remarcat faptul că aceleași prevederi sunt valabile și în cazul serviciilor publice deconcentrate.

Tabelul 4. Autorități publice locale pentru care se aplică prevederile Cartei

	Comune, orașe, municipii		județe	
	număr	%	număr	%
Bulgară	1	0.29	0	0
Cehă	3	0.87	0	0
Croată	2	0.58	0	0
Germană	4	1.17	0	0
Maghiară	304	88.63	6	14,29
Rusă	8	2.33	0	0
Sârbă	3	0.87	0	0
Slovacă	5	1.46	0	0
Turcă	1	0.29	0	0
Ucraineană	14	4.08	0	0
Total	341	11,55	6	14,29
Total autorități	2952	100	42	100

Observăm că există patru autorități ale administrației publice locale⁸ în care se prevede utilizarea a două limbi ale minorităților naționale, și niciuna în care s-ar aplica trei limbi ale minorităților naționale. Autoritățile administrației publice locale unde ponderea cetățenilor de aparținând minorităților naționale depășește 20% din totalul populației sunt următoarele: Cetatea de Baltă (Küküllővár), județul Alba; Covăsinț (Kovácsi), județul Arad; Mișca (Tözmiske), județul Arad; Davidești, județul Argeș; Dragoslavele, județul Argeș; Corbasca (Korbászka), județul Bacău; Parava, județul Bacău; Valea Seacă, județul Bacău; Batăr (Feketebátor), județul Bihor; Drăgești (Drágcséke), județul Bihor; Ineu (Köröskisjenő), județul Bihor; Lugașu de Jos (Alsólugos), județul Bihor; Budacu De Jos (Szászbudak), județul Bistrița-Năsăud; Petru Rareș (Retteg), județul Bistrița-Năsăud; Bunești (Szászbuda), județul județul Brașov; Cața (Kaca), județul județul Brașov; Comana (Alsókomána), județul județul Brașov; Jibert (Zsiberk), județul Brașov; Măieruș (Szászmagyarós), județul Brașov; Ormeniș (Ürmös), județul Brașov; Racoș (Alsórákos), județul Brașov; Șinca (Ósinka), județul Brașov; Șoarș (Sáros), județul Brașov; Ticușu (Szászyúkos), județul Brașov; Ungra (Ugra), județul Brașov; Calvini, județul Buzău; Ticvanu Mare (Nagytikvány), județul Caraș-Severin; Curcani, județul Călărași; Frumușani, județul Călărași; Oraș Budești, județul Călărași; Hăghig (Hídvég), județul Covasna; Vâlcele (Előpatak), județul Covasna; Cojasca, județul Dâmbovița; Potlogi, județul Dâmbovița; Bârca, județul Dolj; Calopăr, județul Dolj; Caraula, județul Dolj; Cerăt, județul Dolj; Lipovu, județul Dolj; Negoii, județul Dolj; Sălcuța, județul Dolj; Vârtop, județul Dolj; Brăhășești, județul Galați; Armășești, județul Ialomița; Lungani, județul Iași; Ștefăneștii De Jos, județul Ilfov; Gârla Mare, județul Mehedinți; Gruia, județul Mehedinți; Punghina,

⁸ Cele patru autorități sunt: Suplacu de Barcău (Berettyószéplak), județul Bihor, unde cetățenii aparținând minorității naționale maghiare reprezintă 34,23% și slovacii care reprezintă 20,26% din totalul populației locale. Celelalte trei autorități sunt situate în județul Satu Mare (Szatmár), iar acestea sunt Foiene (Mezőfény), cu 55,53% maghiari și 41,60% germanii; Petrești (Mezőpetri) cu 47,18% maghiari și 31,49% germani; și Urziceni (Csanáros) cu 68,06% maghiari și 22,47% germani din totalul populației.

județul Mehedinți; Bahnea (Bonyha), județul Mureș; Băgaciu (Szászbogács), județul Mureș; Beica De Jos (Alsóbölkény), județul Mureș; Crăciunești (Nyárádkarácsony), județul Mureș; Fărăgău (Faragó), județul Mureș; Mica (Mikefalva), județul Mureș; Ogra (Marosugra), județul Mureș; Petelea (Petele), județul Mureș; Sânpaul (Kerelőszentpál), județul Mureș; Vânători (Héjjasfalva), județul Mureș; Vișoara (Csatófalva), județul Mureș; Zagăr (Zágor), județul Mureș; Grădinari, județul Olt; Socond (Nagyszokond), județul Satu-Mare; Terebești (Krasznaterebes), județul Satu-Mare; Agrij (Felsőegregy), județul Sălaj; Dragu (Drág), județul Sălaj; Sânmihaiu Almașului (Almásszentmihály), județul Sălaj; Bazna (Bázna), județul Sibiu; Biertan (Berethalom), județul Sibiu; Brateiu (Baráthely), județul Sibiu; Brădeni (Hégen), județul Sibiu; Laslea (Szászszentlászló), județul Sibiu; Mihăileni (Sálfalva), județul Sibiu; Moșna (Muzsna), județul Sibiu; Târnava (Nagyekemező), județul Sibiu; Vurpăr (Vurpód), județul Sibiu; Valea Moldovei, județul Suceava; Buzescu, județul Teleorman; și Slobozia Bradului, județul Vrancea.

Efectul introducerii principiului prezenței minime – adică cel puțin 20% din locuitorii fiecărei autorități publice locale să se declare aparținători la unul dintre cele zece grupuri ale minorităților naționale – ca prag pentru asigurarea folosirii limbilor minorităților naționale în administrația publică locală, este că doar o parte a celor aparținătoare acestor grupuri beneficiază de facilitatea oferită de legislația în vigoare. Tabelul 5, de mai jos, prezintă rata de acoperire în cazul celor zece limbi relevante, precum și în cazul limbii romani. Este de observat că maghiarii sunt pe departe cel mai larg grup, urmat de romi.

Tabelul 5. Gradul de cuprindere a populației vorbitoare de limbi regionale și minoritare

	Se aplică		Nu se aplică		Total	
	Număr	%	Număr	%	Număr	%
Bulgară	2.950	36,76	5.075	63,24	8.025	100
Cehă	1.467	37,22	2.474	62,78	3.941	100
Croată	5.581	81,99	1.226	18,01	6.807	100
Germană	1.686	2,82	58.078	97,18	59.764	100
Maghiară	1.062.417	74,20	369.417	25,80	1.431.807	100
Rusă	14.878	41,57	20.913	58,43	35.791	100
Sârbă	3.847	17,05	18.714	82,95	22.561	100
Slovacă	7.572	43,96	9.654	56,04	17.226	100
Turcă	1.316	4,10	30.782	95,90	32.098	100
Ucraineană	40.308	65,97	20.790	34,02	61.098	100
Subtotal	1.139.075	69,13	518.412	30,87	1.679.118	100
Romani	81.931	15,31	453.209	84,69	531.065	100

Prin efect, adoptarea principiului ponderii relative a vorbitorilor de limbi ale minorităților naționale la cea a populației totale, la nivelul autorităților administrației publice locale, favorizează cu preponderență zonele rurale cu o concentrare relativ redusă a populației. De exemplu, în cazul limbii cehe concentrarea vorbitorilor limbii într-un număr redus de comunități are ca efect

cuprinderea populației într-o proporție de aproape 82%, cea mai ridicată din rândul celor zece limbi. În contrast, populația vorbitoare de limbă germană fiind dispersată geografic aplicarea prevederilor legale cuprinde sub 3% din grupul respectiv. Este, de asemenea, de remarcat faptul că 43,78% din totalul populației vorbitoare de limba maghiară, care nu beneficiază de avantajul utilizării limbii materne în relațiile cu autoritățile locale se află concentrată în șase centre urbane de importanță regională și constituie unele din cele mai mari comunități maghiare din România. Astfel, menționăm cazul comunității maghiare din municipiul Cluj-Napoca unde numărul vorbitorilor de limbă maghiară este de 60.287, ceea ce reprezintă 18,96% din totalul populației urbei, reprezentând cel de-al doilea centru, după Târgu Mureș, în ceea ce privește numărul absolut al populației de etnie maghiară din România. Cazul municipiului Cluj-Napoca este urmat de cel al municipiului Timișoara cu 24.287 etnici maghiari (reprezentând 7,65% din populația totală), al municipiului Brașov cu 23.176 etnici maghiari (8,14%), al municipiului Arad cu 22.492 etnici maghiari (13,01%), al municipiului Baia Mare 20.466 etnici maghiari (14,84%) și cel al municipiului Zalău cu 11.016 etnici maghiari (17,51%). Astfel, o scădere la 10% a procentului de aplicare a principiului utilizării limbilor minoritare în administrație ar crește semnificativ numărul beneficiarilor acestor prevederi, precum și ar extinde posibilitățile de utilizare a respectivelor limbi în spațiul public.

În concluzie, în ceea ce privește asigurarea de către autoritățile administrative a cadrului general privind utilizarea limbilor regionale sau minoritare putem considera ca, în România, există un cadru legislativ coerent care permite aplicarea principiilor de bază ale Cartei. Astfel, există cadrul pentru ca funcționarii să folosească limbile minoritare în relația cu publicul. De asemenea, în baza aceluiași cadru, vorbitorii de limbi minoritare pot prezenta cereri orale sau scrise și pot primi răspunsuri în aceste limbi. De asemenea, vorbitorii de limbi minoritare să poată prezenta ca valabil un document întocmit în aceste limbi.

Data fiind încorporarea acestor principii în legislația națională, se impune discutarea măsurii în care ele sunt aplicate la nivelul autorităților publice locale.

Metodologia aplicată

În vederea evaluării gradului de implementare a prevederilor Cartei de către România, în ceea ce privește domeniul autorităților administrative și serviciilor publice, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală (CRDE) a elaborat și transmis un chestionar (chestionarul este inclus în anexa 1) unui număr total de 407 de autorități publice locale (comune, orașe, municipii) din România. Aceste autorități publice locale au fost selectate din totalitatea autorităților publice locale din România în baza rezultatelor recensământului populației din anul 2002, iar singurul criteriul de selecție a fost acela ca aceste autorități să aibă cetățeni vorbitorii ai unei limbi minoritare cu o pondere de cel puțin 20% din numărul total al locuitorilor⁹ și astfel autoritățile fiind vizate pentru aplicarea

⁹ Chestionarul a fost trimis și unui număr de 65 de autorități administrative în care ponderea populației române depășește 20% din totalul populației.

prevederilor capitolul III al Cartei în ceea ce privește domeniul administrativ și cel al serviciilor publice. Răspunsurile reprezentanților autorităților publice la chestionarul transmis de CRDE constituie baza empirică principală care stă la baza prezentei evaluări la nivel național a modului în care prevederile ratificate în domeniul autorităților administrative și serviciile publice sunt aplicate la nivel local.

Din totalul de 407 de chestionare trimise s-a primit răspuns, prezentat în Tabelul 6, din partea a 214 autorități publice locale, ceea ce reprezintă o rată de răspuns de 52,58%. Este de menționat faptul că în afară de cele zece limbi¹⁰ – stipulate de Art. 5 Legea nr. 282 conform căruia prevederile cuprinse în partea a III-a Cartei, inclusiv cele aflate sub incidența Art. 10, referitor la domeniul autorităților administrative și serviciile publice, se aplică doar acestora – în cadrul studiului ne referim și la cazul limbi romani. Astfel, sub-eșantionul pentru autoritățile publice locale în cazul cărora populația vorbitoare de limba romani este de cel puțin 20% este de 65 autorități, iar rata de răspuns în cazul acestui sub-eșantion este de 38,46%. În contrast, rata de răspuns, în cazul celor zece limbi, unde dintr-un total de 342 de autorități publice locale au răspuns solicitării noastre un număr de 183, este de 53,51%.

Tabelul 6. Rata de răspuns, în funcție de limba vorbită

	Comune, orașe, municipii		Răspunsuri primite	
	Număr	%	Număr	%
Bulgară	1	0,29	1	100,00
Cehă	3	0,88	1	33,30
Croată	2	0,58	0	0
Germană	4	1,17	3	50
Maghiară	304	88,89	163	53,62
Rusă	8	2,34	3	37,50
Sârbă	3	0,88	0	0
Slovacă	5	1,46	3	60,00
Turcă	1	0,29	1	100,00
Ucraineană	14	4,09	7	42,86
Subtotal	342	100,00	183	53,51
Romă	65	15,97	25	38,46
Total	407	100,00	214	52,58

Pentru a evita generalizarea greșită, dat fiind că ponderea răspunsurilor primite în cazul limbii maghiare reprezintă 90,17% din totalul răspunsurilor primite, analiza se va efectua tratând acest grup separat. Se va proceda într-un mod similar și în cazul limbii romani. Analiza răspunsurilor primite din partea reprezentanților autorităților publice locale se dorește a fi una orientativă pentru modul în care prevederile legislative și cele ale Cartei sunt aplicate la nivelul autorităților în cauză. Totuși, este important de menționat faptul că rata

¹⁰ Limbile enumerate fiind: limba bulgară; limba cehă; limba croată; limba germană; limba maghiară; limba rusă; limba sârbă; limba slovacă; limba turcă; limba ucraineană.

răspunsurilor obținute nu permite formularea unei generalizări la nivelul tuturor autorităților publice din România.

Pe lângă aplicarea chestionarului menționat, echipa de cercetare a realizat și 14 interviuri cu reprezentanți ai autorităților publice locale în care ponderea vorbitorilor de limbi minoritare depășește pragul minim de 20%. Interviurile au fost realizate în așa fel încât fiecare limbă dintre cele prevăzute a fi aplicate principiile din domeniul administrativ să fie incluse. Mai mult, s-au realizat și interviuri cu organele responsabile pentru supravegherea și promovarea implementării legislației cum ar fi Instituția Prefectului, etc. Dat fiind că Instituția Prefectului are un rol central în vegherea ca autoritățile administrative să utilizeze limbile minoritare s-au realizat șase interviuri și cu reprezentanții acestei instituții. Scopul acestor interviuri a fost în primul rând acela de a discuta contextul local al aplicării paragrafelor asumate în domeniul autorităților administrative și serviciile publice. Totodată, la nivelul unui județ unde s-ar motiva aplicarea principiilor din domeniul administrativ și organelor deconcentrate de stat s-a verificat dacă există inscripții bilingve respectiv, informații de interes public afișate și în limba minorității.

Rezultatele monitorizării

Un aspect relevant al implementării prevederilor Cartei în domeniul autorităților și serviciilor publice îl constituie mecanismul de control al respectării de către autorități a prevederilor legale. În acest sens un prim paragraf prezintă angajamentul de a veghea la posibilitatea utilizării limbilor minoritare în relația cetățeanului cu administrația publică:

În circumscripțiile administrative ale statului locuite de un număr de vorbitori de limbi regionale sau minoritare, care justifică măsurile specificate mai jos, și în funcție de situația fiecărei limbi, Părțile se angajează, în măsura în care este posibil:

- ii. să vegheze ca funcționarii autorităților administrative care asigură relația cu publicul să folosească limbile regionale sau minoritare în raporturile lor cu persoanele care li se adresează în aceste limbi; sau*
- iii. să vegheze ca vorbitorii de limbi regionale sau minoritare să poată prezenta cereri orale sau scrise și să primească răspunsuri în aceste limbi; sau*
- iv. să vegheze ca vorbitorii de limbi regionale sau minoritare să poată prezenta cereri orale sau scrise în aceste limbi;*
- v. să vegheze ca vorbitorii de limbi regionale sau minoritare să poată prezenta ca valabil un document întocmit în aceste limbi;*

Aceste prevederi sunt relevante, pentru că ele presupun un mecanism de monitorizare continuă și remediere a eventualelor disfuncții în aplicarea Cartei în domeniul administrației publice. Instituția care are competențe în acest sens este Instituția Prefectului. Conform monitorizării efectuate, o parte din aceste instituții fac monitorizări, însă de cele mai multe ori acestea sunt determinate

de evaluări ministeriale, și în măsură mai mică de rolul de garant al aplicării legii.

De asemenea, un alt angajament se referă la utilizarea de formulare și texte administrative bilingve: *b. să pună la dispoziție formulare și texte administrative de uz curent pentru populație în limbile regionale sau minoritare, sau în versiuni bilingve.*

Acest articol a fost adoptat doar pentru limba maghiară și pentru limba germană. În cazul formularelor folosite în administrația publică, există un proiect derulat de Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale care a avut ca rezultat versiunea în limba maghiară a formularelor celor mai utilizate de administrația publică, însă nu a existat un proiect similar și pentru limba germană.

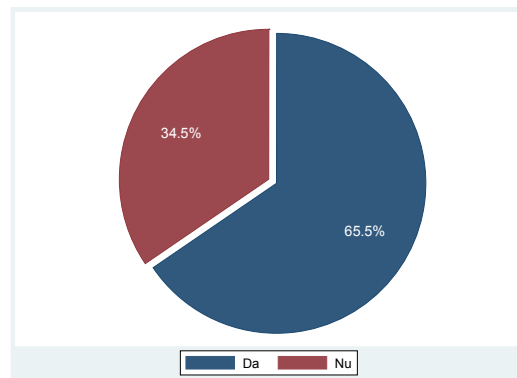
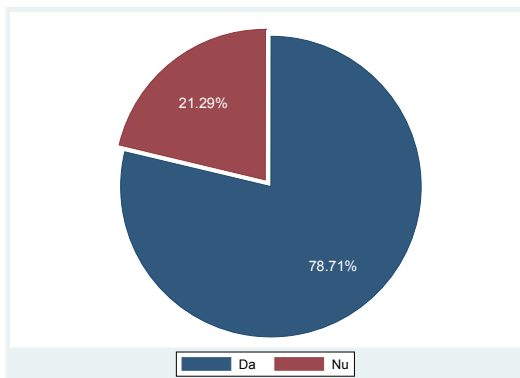
Litera c. paragrafului 1 prevede de asemenea posibilitatea ca autoritățile administrative să întocmească documente într-o limbă regională sau minoritară. Din nou, acest subparagraf a fost adoptat doar pentru limba germană și maghiară. Această prevedere trebuie reconciliată cu legislația care prevede alcătuirea de documente doar în limba română.

Conform paragrafului 2, subparagraful b adoptat de România pentru toate cele zece limbi menționate în legislația națională, vorbitorii de limbi regionale sau minoritare pot prezenta cereri orale sau scrise și pot să primească răspunsuri în aceste limbi:

b. posibilitatea pentru vorbitorii de limbi regionale sau minoritare de a prezenta cereri orale sau scrise în aceste limbi;

Graficul 1 prezintă situația cererilor scrise și orale în limbile minoritare în localitățile minorizate. Din acest grafic observăm existența unor diferențe importante în ceea ce privește posibilitatea formulării unor cereri sub formă orală sau scrisă. În cazul cererilor orale acest lucru este posibil în cazul a 78,71% din autorități publice locale, iar sub formă scrisă în cazul a 65,5% din autorități.

Graficul 1. Vorbitorii de limbi regionale, minoritare pot prezenta cereri orale sau scrise
Graficul 1.a. Cereri orale Graficul 1.b. Cereri scrise

Din analiza distribuției posibilității formulării de cereri orale observăm că acest lucru este posibil în peste 91% din autoritățile publice locale respondente în cazul limbii maghiare și 71% în cazul celorlalte limbi (tabelul 7). În contrast, în baza răspunsurilor primite, acest lucru este posibil în doar 8% din autoritățile publice locale unde populația vorbitoare de limba romani depășește pragul minim stabilit de 20%. Principalul motiv invocat este acela al lipsei cererilor formulate în aceste limbi. Este de remarcat faptul că acest motiv a fost invocat și de 68,75% din autorități în cazul limbii romani. Același motiv apare și în cazul a 86,67% de autorități cu o populație de peste 20% vorbitoare de limbă maghiară și 33% în cazul celorlalte limbi.

Tabelul 7. Cereri orale din partea vorbitorilor de limbi minoritare

	Maghiară	Altele	Romă	Total
Da	145	12	2	159
	91,19	7,55	1,26	100,00
	90,06	70,59	8,33	78,71
Nu	16	5	22	43
	37,21	11,63	51,16	100,00
	9,94	29,41	91,67	21,29
Total	161	17	24	202
	79,70	8,42	11,88	100,00
	100,00	100,00	100,00	100,00

În cazul cererilor scrise diferențele între categorii rămân comparabil similare. Însă, este de observat faptul că posibilitatea de a prezenta cereri scrise, în comparație cu posibilitatea de a prezenta cereri orale, este considerabil mai mică. Astfel, dacă în cazul limbii maghiare formularea de cereri orale este posibilă în cazul a 90% din autorități publice locale, în cazul cererilor scrise acesta scade la 77,50% din autorități. În cazul celorlalte limbi, cererile scrise în limbi ale minorităților se pot prezenta în cadrul a 35% din autorități, ceea ce reprezintă jumătate față de numărul autorităților în care cereri orale era posibile. Chiar și în cazul limbii romani observăm o scădere, existând, de fapt, o singură autoritate publică în care acest lucru este posibil. Este de subliniat faptul că lipsa solicitărilor scrise, similar solicitărilor orale, este invocată ca fiind principalul motiv pentru lipsa acestui serviciu. Adică, în 93% de cazuri în privința limbii maghiare, 78% în cazul celorlalte limbi, și 62,50% în cazul limbii romani.

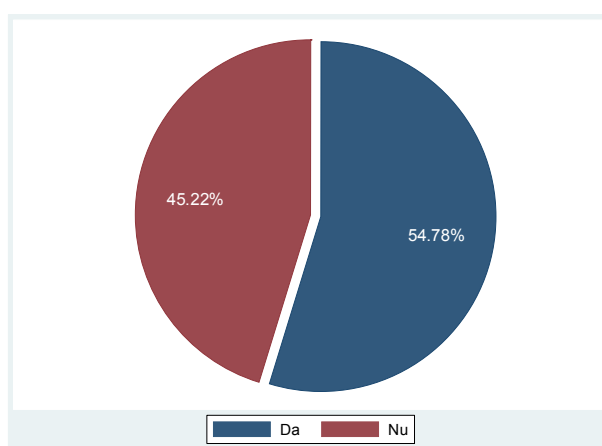
De asemenea, în cazul unora dintre limbile minoritare, precum limba rusă, comunitatea utilizează în mod frecvent limba în comunicarea orală în viața de zi cu zi, însă abilitățile de scris și citit în această limbă sunt scăzute în rândul populației. Acest fapt are consecințe asupra folosirii în scris a limbii în cererile adresate autorităților locale.

Tabelul 8. Cereri scrise de către vorbitorii de limbi minoritare, distribuția pe limbi

	Maghiară	Altele	Romă	Total
Da	124	6	1	131
	94,66	4,58	0,76	100,00
	77,50	35,29	4,35	65,50
Nu	36	11	22	69
	52,17	15,94	51,88	100,00
	22,50	64,71	95,65	34,50
Total	160	17	23	200
	80,00	8,50	11,50	100,00
	100,00	100,00	100,00	100,00

România s-a angajat să permită și/sau să încurajeze publicarea de către autoritățile publice locale a textelor oficiale în cazul limbii bulgare, cehe, germane și maghiare: *d. publicarea de către autoritățile locale a textelor oficiale și în limbile regionale sau minoritare*. Conform răspunsurilor primite (graficul 2), în afara limbii maghiare, în niciuna dintre celelalte trei limbi nu se publică ordinea de zi a ședințelor Consiliilor locale. Însă, chiar și în cazul limbii maghiare acest lucru se întâmplă în cazul a aproximativ 55% din autorități publice locale. Printre principalele motive invocate de respondenți pentru rata scăzută a publicării textelor oficiale în limbile minoritare, de către autoritățile publice locale, este acela al inexistenței personalului la nivelul primăriei, care ar cunoaște limbile respective. Alte motive, de asemenea des menționate de respondenți includ cunoașterea limbii române de către populație, lipsa cunoașterii limbii literare în limbile minoritare sau lipsa oricărei solicitări în acest sens.

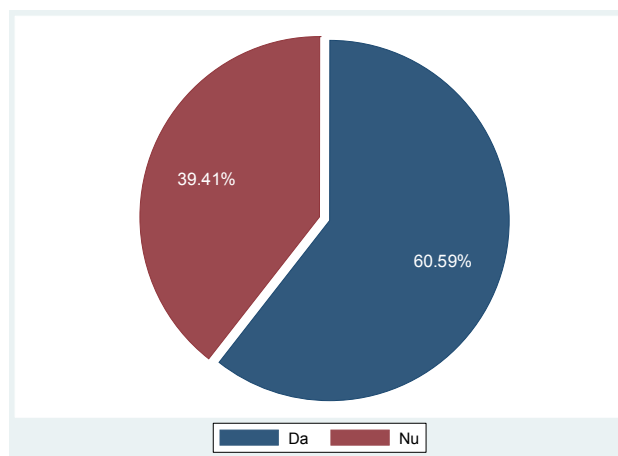
Graficul 2. Publicarea ordinii de zi a ședințelor consiliilor locale în limba maghiară

O situație similară se observă și în cazul publicării hotărârilor individuale, precum și hotărârilor Consiliului Local, ambele fiind publicate și în limba maghiară în cazul a 52% din autorități publice locale. În ceea ce privește publicarea anunțurilor de interes public se observă că ponderea autorităților

publice locale crește semnificativ față de cele discutate în prealabil. Astfel, se observă că aproape 61% din autorități publice astfel de anunțuri și în aproximativ jumătate din aceste autorități toate anunțurile sunt publicate și în limba maghiară. Totuși, este de remarcat faptul că și aceste anunțuri se publică cu preponderență în cazul limbii maghiară (74,53%) și doar în 11% din cazuri în celelalte trei limbi. Mai mult, în cazul limbii romani doar o singură autoritate publică locală a menționat publicarea unor astfel de anunțuri. Principalul motiv invocat de către respondenți pentru neaplicarea anunțurilor publice și în limbile regionale sau ale minorităților naționale este acela al lipsei de solicitări în acest sens, adică 83,3%. De remarcat faptul că publicarea acestor anunțuri în limbile minoritare nu este condiționată în legislație de solicitarea din partea populației. Mai mult, o parte a reprezentanților administrațiilor publice intervievați consideră deosebit de relevant acest instrument în comunicarea cu cetățeanul, în special în oferirea de informații legate de starea vremii, avertizări meteo, organizarea în cazul inundațiilor etc.

Graficul 3. Publicarea anunțurilor de interes public în limbile minoritare

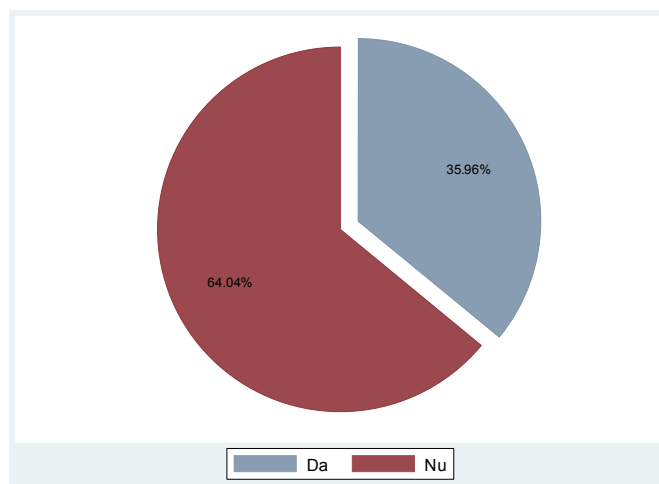
Nu în ultimul rând menționăm publicarea și/sau remiterea către organe media a anunțurilor de utilitate publică de către autoritățile locale, raportat cu preponderență în cazul limbii maghiare (47,83%).

Graficul de mai jos prezintă răspunsurile oferite de către reprezentanții autorităților publice locale la întrebarea privind organizarea ședințelor de Consiliu Local în limbi regionale sau minoritare. Carta prevede „*folosirea de către autoritățile locale a limbilor regionale sau minoritare în dezbaterile din Consiliile lor, fara a exclude, totusi, folosirea limbii (-lor) oficiale a (ale) statului*”

Se observă că din totalul de 203 răspunsuri valide, în cazul a 73 (35,96%) de autorități publice locale s-au organizat ședințe în limbile minorităților naționale. În contrast, în cazul a 130 (64,04%) de autorități nu s-au organizat ședințe în aceste limbi. Totodată, observăm că în cazul autorităților publice locale cu

populație predominant de etnie maghiară ședințele se organizează, de regulă, în limba maghiară.

Graficul 4. Ședințe ale Consiliului Local desfășurate în limbi minoritare

În ceea ce privește distribuția ședințelor organizate în limbile minoritare, Tabelul 9 indică faptul că acest fenomen este caracteristic în cazul a 43,57% dintre autoritățile administrației locale, unde vorbitorii de limba maghiară depășesc cel puțin 20% din populația locală. Cum limba romani nu este inclusă în categoria limbilor care să fie utilizate în procesul administrativ local observăm că aceasta nici nu este folosită.

Tabelul 9. Ședințe ale Consiliului Local desfășurate în limbi minoritare, distribuția pe limbi

	Maghiară	Altele	Romani	Total
Da	70	3	0	73
	95,89	4,11	0,00	100
	43,75	17,65	0,00	36,32
Nu	90	14	24	128
	70,31	10,94	18,75	100
	56,25	82,35	100,00	63,68
Total	160	17	24	201
	79,60	8,46	11,94	100,00
	100,00	100,00	100,00	100,00

Prevederile referitoare la permiterea/încurajarea folosirii formelor tradiționale și corecte a toponimelor în limbile minoritare, alături de denumirea în limba română, au fost adoptate de România pentru toate cele zece limbi. În acest sens, chestionarul distribuit autorităților publice locale de către CRDE cuprinde o serie de întrebări privind existența unor inscripții bilingve (ori plurilingve) în cazul instituțiilor și serviciilor publice la nivelul autorităților publice locale în cauză. Răspunsurile obținute sunt prezentate în detaliu în tabelul 8. Totodată, este important de reamintit faptul că utilizarea toponimelor în limbile minoritare este unul din angajamentele pe care România și le-a asumat în ceea ce

privește implementarea prevederilor secțiunii a III-a Cartei în domeniul administrativ și al serviciilor publice (prezentat în tabelul 3).

Analiza tabelului 10 indică, în primul rând, faptul că în aproape 85% din autoritățile publice locale respondente denumirile în limba minoritară a unității administrativ teritoriale sunt utilizate prin afișarea și în toponimia corectă a acestor limbi. Totuși, observăm că acest lucru se datorează în mare parte afișării denumirilor în limba maghiară, adică 95% din cazuri, față de aproape 65% în cazul celorlalte limbi. Este, totodată, de notat faptul că, în aproape o treime din autoritățile publice locale cu o populație de cel puțin 20% roma, denumirile unităților administrativ teritoriale sunt afișate și în limba romani, deși acest lucru nu este prevăzut explicit în textul legii.

Gradul de afișare a denumirii instituției Primăriei și în limbile minoritare este inferior celui de afișare a denumirii unității administrativ-teritoriale, adică de 74%, însă acest lucru se explică în mare parte prin neutilizarea limbii romani (afișaj doar în cazul unei singure autorități publice locale) și a unei ponderi relativ mai scăzute în cazul limbii maghiare.

În cazul organelor deconcentrate de stat, evaluarea gradului de conformare cu prevederile legislative privind afișarea denumirii instituțiilor și în limbile minoritare s-a realizat la nivelul județului Satu Mare. Această evaluare relevă faptul că, din cele 48 de organe deconcentrate, în cazul a 5 instituții există astfel de inscripții. Aceste instituții sunt Direcția județeană de Tineret, Direcția Generală pentru Agricultură și Dezvoltare Durabilă, Oficiul Județean de Consultanță Agricolă, Oficiul Județean de Cadastru și Publicitate Imobiliară și Casa Corpului Didactic a județului Satu Mare.

În cazul serviciilor publice sau de utilitate publică locală se observă diferențe importante în ceea ce privește utilizarea limbilor regionale sau minoritare. Astfel, dacă în cazul secțiilor de poliție respondenții indică utilizarea inscripțiilor bilingve în mai puțin de 15% din cazuri, atunci în cazul instituțiile școlare acesta este de 67%, în cazul căminelor culturale de 56%, iar în cazul unităților medicale de aproape 41%. Fără excepție rata cea mai ridicată de conformare se observă în cazul autorităților publice locale în care limba minoritară este cea maghiară.

Tabel 10. Existența unor inscripții bilingve

		Maghiară	Altele	Romani	Total
La intrarea intrarea- ieșirea unității administrativ-teritoriale	Da	133	11	7	151
		88,08	7,28	4,64	100,00
	Nu	95,00	64,71	31,82	84,36
		6	4	12	22
Instituția Primăriei	Da	27,27	18,18	54,55	100,00
		4,29	23,53	54,55	12,29
	Nu	138	9	1	148
		93,24	6,08	0,68	100,00
Nu	86,25	60,00	4,17	74,37	
	17	3	17	37	
		45,95	8,11	45,95	100,00
		10,63	20,00	70,83	18,59

Poliție	Da	26 86,67% 18,18	3 10,00 20,00	1 3,33 4,17	30 100,00 16,48
	Nu	111 81,02 77,62	9 6,57 60,00	17 12,41 70,83	137 100,00 75,27
Poștă	Da	63 92,65 42,00	5 5,88 23,53	1 1,47 4,17	68 100,00 35,60
	Nu	82 75,23 54,67	11 10,09 64,71	16 14,68 66,67	109 100,00 57,07
Școli	Da	102 91,07 79,69	10 8,93 62,50	0 0,00 0,00	112 100,00 67,07
	Nu	21 51,22 16,41	3 7,32 18,75	17 41,46 73,91	41 100,00 24,55
Grădinițe	Da	93 91,18 72,66	9 8,82 64,29	0 0,00 0,00	102 100,00
	Nu	29 59,18 22,66	3 6,12 21,43	17 34,69 73,91	49 100,00 29,70
Căminul cultural	Da	86 91,49 66,15	8 8,51 50,00	0 0,00 0,00	94 100,00 55,95
	Nu	32 60,38 24,62	5 9,43 31,25	16 30,19 72,73	53 100,00 31,55
Unități medicale	Da	65 98,48 52,42	1 1,52 6,25	0 0,00 0,00	66 100,00 40,74
	Nu	53 65,43 42,74	12 14,81 75,00	16 19,75 72,73	81 100,00 50,00
Notă: 1. Numărul total de observații variază de la o întrebare la alta ca urmare a numărului de răspunsuri valide obținute pentru fiecare întrebare în parte. 2. Prima cifră reprezintă numărul observațiilor, a doua este procentul pe rând, iar al treilea număr este procentul pe coloană. În cazul în care procentele pe coloană nu se subsumează la 100% ori reprezintă cazuri în care nu există astfel de instituții, ori situații de lipsă răspuns.					

Concluzii

Din interviurile realizate cu reprezentanții autorităților publice locale reiese că adoptarea prevederilor referitoare la utilizarea limbilor minoritare la nivelul autorităților locale este, în general, percepută ca un proces benefic care ajută considerabil actul de guvernare locală prin facilitarea relației dintre cetățeni și autorități locale. Totuși, unii respondenți au identificat și o serie de obstacole în ceea ce privește implementarea prevederilor în cauză. Principalul motiv invocat pentru neconformarea cu prevederile legii se referă la capacitatea redusă a autorității locale de a oferi servicii publice în mai multe limbi.

Din interviurile realizate reiese că există un cadru legal care să reglementeze modalitățile de monitorizare ca funcționarii publici care asigură relația cu cetățenii să folosească limbile minoritare în raporturile lor cu persoanele cărora li se adresează. Totuși, capacitatea adesea limitată a autorităților locale de a asigura organizarea serviciilor publice locale și de interes comunitar din cauza lipsei resurselor relevă o problemă fundamentală care grevează asupra sustenabilității unor autorități locale, precum și a posibilității organizării serviciilor în mai multe limbi.

Cadrul legal prevede explicit prevederi referitoare la asigurarea condițiilor ca vorbitorii de limbi minoritare să poată prezenta cereri orale sau scrise și să primească răspunsuri în aceste limbi. Însă, interviurile cu reprezentanții Instituției Prefectului relevă faptul că aceste instituții rareori verifică gradul de conformare cu aceste prevederi. Această stare de fapt este explicată atât de reprezentanții autorităților locale, cât și cei ai Instituției Prefectului prin interesul scăzut din partea cetățenilor de a comunica cu autoritățile locale în limbi minoritare, cât și a capacității limitate a autorităților locale de a susține astfel de servicii.

Se observă că, deși posibilitatea publicării de către autoritățile regionale a textelor oficiale și în limbile regionale sau minoritare este garantată de lege, totuși autoritățile locale se confruntă cu o serie de probleme vis-a-vis de implementarea acestor prevederi. Reprezentanții autorităților au invocat volumul excesiv de mare de materiale necesar a fi traduse, precum și lipsa personalului specializat necesar pentru realizarea acestor traduceri. Mai mult, în unele cazuri s-a menționat ca factor negativ lipsa cunoștințelor de limbă din partea grupurilor etnice minoritare.

Greutățile întâmpinate în asigurarea traducerii textelor oficiale afectează publicarea textelor oficiale și în limbile minoritare. Cu toate acestea, reprezentanții autorităților locale au menționat, atât, traducerea, cât și publicarea textelor oficiale locale ca fiind de importanță generală.

Folosirea de către autoritățile locale a limbilor minoritare în ședințele de Consiliu Local a devenit o practică curentă într-un număr semnificativ de autorități locale. Interviurile, de asemenea, relevă că utilizarea mai multor limbi într-un număr considerabil de autorități locale se desfășoară după înțelegerea prealabilă a consilierilor. Totuși, se observă că există și autorități locale în care utilizarea limbilor minorităților lasă de dorit.

Folosirea sau adoptarea, dacă este cazul alături de denumirea în limba oficială, a formelor tradiționale și corecte ale toponimiei în limbile minoritare este reglementată de lege. Însă, aplicarea acestor prevederi a întâmpinat greutăți din cauza conotațiilor istorice ale diferitelor denumiri în diferite perioade istorice.

Interviurile realizate cu reprezentanții prefecturilor relevă faptul că în privința responsabilității privind monitorizarea ca limbile minoritare să fie folosite în cadrul serviciilor publice există cazuri în care se realizează, dar nu în mod sistematic și urmărind creșterea gradului de aplicare a prevederilor Cartei.

În concluzie, pe baza răspunsurilor oferite chestionarului transmis de CRDE și a solicitării de interviuri față-în-față de către reprezentanții a aproximativ 250 de autorități publice locale, putem spune că ratificarea și intrarea în vigoare în România a prevederilor Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare este percepută ca un pas important pentru susținerea procesului de descentralizare și de întărire a actului de guvernare locală. Mai mult, respondenții, în unanimitate, au susținut ideea beneficiului legii pentru îmbunătățirea comunicării formale și informale cu cetățenii, precum și a implicării acestora în susținerea activităților autorităților publice locale. Totodată, s-au identificat și o serie de limitări la nivelul capacității autorităților publice locale de a organiza o parte din servicii în mai multe limbi, însă în majoritatea cazurilor s-a indicat realizarea unor situații de compromis în ceea ce privește aplicarea prevederilor în cauză. Alături de limite legate de capacitatea și disponibilitatea resurselor umane, lipsa de cunoaștere în multe cazuri a Cartei și a prevederilor acesteia, precum și înțelegerea prevederilor Cartei în termeni de „drepturi” – prin urmare acolo unde accesul la servicii este asigurat prin cunoașterea limbii majoritare, aplicarea prevederilor Cartei nu mai este necesară – are consecințe asupra gradului de utilizare a limbilor minoritare în relație cu autoritățile publice.

Recomandări

Evaluarea implementării Cartei *Europene a limbilor regionale sau minoritare* de către România în domeniul autorităților administrative și serviciilor publice relevă o serie de probleme, atât la nivelul cadrului legislativ autohton, cât și a modului în care aceste prevederi sunt aplicate la nivelul autorităților publice locale. Cu toate acestea, analiza răspunsurilor oferite de reprezentanții autorităților publice locale indică posibilitatea adoptării unor măsuri complementare în vederea îmbunătățirii cadrului legislativ, precum și susținerea implementării prevederilor deja incluse în norma juridică din România. Astfel, în cele ce urmează vom discuta recomandări privind modificări ale cadrului normativ și a metodologiei de aplicare ale unor prevederi deja adoptate.

Posibile măsuri complementare celor curent stipulate în legislația națională, în vederea îmbunătățirii gradului de satisfacere a angajamentelor asumate de România, includ:

- ✚ Înzestrarea unor instituții publice specializate, de exemplu Instituția Prefectului, cu atribuții de tip suport pentru susținerea autorităților publice locale în aplicarea prevederilor referitoare la utilizarea limbilor regionale sau minoritare. De exemplu, adoptarea unor norme comune pentru fiecare limbă în ceea ce privește traducerea termenilor specifici actului guvernării locale. Aceasta poate fi susținută de **dezvoltarea unei baze de date electronice cu texte oficiale ale diferitelor autorități**

publice locale în cazul cărora se aplică prevederile utilizării limbilor minoritare.

- ✚ Adoptarea de măsuri complementare celor existente, în vederea extinderii gradului de cuprindere a populației vorbitoare de limbi minoritare. O astfel de măsură este **utilizarea de formulare bilingve sau trilingve în cazul acelor autorități publice locale în care ponderea populației vorbitoare de limbi regionale sau minoritate depășește 10%**.
- ✚ Adoptarea de măsuri pentru **asigurarea comunicării autorităților publice locale și în limbile minoritare în cazul în care ponderea populației vorbitoare depășește 10%**. De exemplu, autoritățile pot publica anunțuri de interes public în aceste limbi.
- ✚ **Acordarea unui statut special limbii romani, astfel încât aceasta să fie inclusă în lista limbilor în cazul cărora se aplică partea a III-a Cartei**, inclusiv referitor la domeniul autorităților administrative și serviciile publice. Acest lucru este justificat de faptul că limba romani este cea de a doua limbă minoritară din România și că există un număr de 65 de autorități publice locale în care utilizarea acesteia s-ar justifica conform reglementărilor în vigoare.
- ✚ Se impune **clarificarea principiilor de funcționare, precum și a standardelor minimale de utilizare a limbilor minoritare în cazul asociațiilor de cooperare intercomunitară**, ca forme de asociere ale autorităților publice locale din România.

Surse de informare și documentare utilizate

Surse de informare:

Recensământul populației, la <http://www.recensamant.ro/> (accesat la 05.07.2009)

Interviuri realizate cu reprezentanți ai:

1. Localitatea Cetatea de Baltă, jud. Alba
2. Localitatea Izvorul Crișului, jud. Bihor
3. Localitatea Suplacu de Barcău, jud. Bihor
4. Prefectura Bihor
5. Prefectura Brăila
6. Localitatea Carașova, jud. Caraș-Severin
7. Localitatea Pojejena, jud. Caraș-Severin
8. Localitatea Feleacu, jud. Cluj
9. Prefectura Cluj
10. Localitatea Ghindărești, jud. Constanța
11. Localitatea Zagon, jud. Covasna
12. Prefectura Mureș
13. Localitatea Crăciunești, jud. Mureș
14. Localitatea Petrești, jud. Satu-Mare
15. Prefectura Satu-Mare
16. Localitatea Dudeștii-Vechi, jud. Timiș
17. Prefectura Timiș
18. Localitatea Carcaliu, jud. Tulcea
19. Localitatea Izvoarele, jud. Tulcea

Anexa 1. Chestionar aplicat autorităților locale

Chestionar

Instrucțiuni de completare a chestionarului:

Întrebările de la 1 la 4: se completează informația cerută în spațiile libere în cuvinte.

La **întrebarea 2**, dacă nu există localități aparținătoare, în spațiile libere nu se completează nimic.

La **întrebarea 4**, se completează corespunzător cu numărul minorităților naționale, existente în localitate.

Întrebările de 5 la 13: se completează în tabel prin bifarea variantei de răspuns corespunzătoare situației localității. Pentru fiecare linie a fiecărui tabel se poate completa numai **o singură variantă** de răspuns.

Întrebările de la 14 la 28: se completează prin încercuirea codului variantei de răspuns corecte. Spre exemplu:

1. Da

2. Nu

sau ...

2

Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.

... acolo unde există spații libere se completează informația cerută în cuvinte.

Întrebările 29 și 30: se completează în tabel prin bifarea variantei de răspuns corespunzătoare situației localității.

La **întrebarea 29**, pentru fiecare linie a tabelului **pot fi bifate, dacă este cazul**, una, două sau toate cele trei variante de răspuns.

1. Denumirea unității administrativ teritoriale/localității:

2. Localitățile aparținătoare (dacă e cazul)

A.....
B.....
C.....
D.....
E.....

3. Județul.....

4. Minoritățile etnice din unitatea administrativ teritorială

a. reprezintă cât la sută din totalul populației: %
b. reprezintă cât la sută din totalul populației: %
c. reprezintă cât la sută din totalul populației: %
d. reprezintă cât la sută din totalul populației: %
e. reprezintă cât la sută din totalul populației: %

5. Există inscripții bilingve cu denumirea localității la intrarea-ieșirea din?			
	Da, există inscripție bilingvă	Nu, nu există inscripție bilingvă	Nu se aplică, deoarece proporția minorității nu depășește 20%
Unitatea administrativ-teritorială			
Localitatea aparținătoare A. (vezi întrebarea 2)			
Localitatea aparținătoare B. (vezi întrebarea 2)			
Localitatea aparținătoare C. (vezi întrebarea 2)			
Localitatea aparținătoare D. (vezi întrebarea 2)			
Localitatea aparținătoare E. (vezi întrebarea 2)			

Există în localitate inscripții bilingve cu denumirea?				
	Da, există inscripție bilingvă	Nu, nu există inscripție bilingvă	Nu există în localitate instituția respectivă	Nu se aplică legislația, deoarece proporția minorității nu depășește 20%
6. Primăriei				
7. Poliției				
8. Poștei				
9. Liceului/ liceelor				

10. Există inscripții bilingve cu denumirea grădiniței/grădinițelor în?				
	Da, există inscripție bilingvă	Nu, nu există inscripție bilingvă	Nu există în localitate instituția respectivă	Nu se aplică legislația, deoarece proporția minorității nu depășește 20%
Unitatea administrativ-teritorială				
Localitatea aparținătoare A. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare B. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare C. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare D. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare E. (vezi întrebarea 2)				

11. Există inscripții bilingve cu denumirea școlii sau școlilor generale în?				
	Da, există inscripție bilingvă	Nu, nu există inscripție bilingvă	Nu există în localitate instituția respectivă	Nu se aplică legislația, deoarece proporția minorității nu depășește 20%
Unitatea administrativ-teritorială				
Localitatea aparținătoare A. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare B. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare C. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare D. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare E. (vezi întrebarea 2)				

12. Există inscripții bilingve cu denumirea Căminului Cultural în?				
	Da, există inscripție bilingvă	Nu, nu există inscripție bilingvă	Nu există în localitate instituția respectivă	Nu se aplică legislația, deoarece proporția minorității nu depășește 20%
Unitatea administrativ-teritorială				
Localitatea aparținătoare A. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare B. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare C. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare D. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare E. (vezi întrebarea 2)				

13. Există inscripții bilingve cu denumirea unității/unităților medicale (dispensarului) în?				
	Da, există inscripție bilingvă	Nu, nu există inscripție bilingvă	Nu există în localitate instituția respectivă	Nu se aplică legislația, deoarece proporția minorității nu depășește 20%
Unitatea administrativ-teritorială				
Localitatea aparținătoare A. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare B.				

(vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare C. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare D. (vezi întrebarea 2)				
Localitatea aparținătoare E. (vezi întrebarea 2)				

14. Există în administrarea Primăriei alte locuri a căror denumire să fie inscripționată bilingv (de exemplu, piețe)?

1. Da 2. Nu

14.1 Dacă da, care sunt acestea?

- a
- b.....
- c.....
- d.....
- e.....

15. Primăria, în relație cu cetățenii, oferă posibilitatea acestora de a adresa cereri orale în limba minorității?

1. Da 2. Nu

15.1 Dacă da, atunci câte astfel de cereri au existat în anul anterior

15.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
 2. Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.
 3. Nu oferă fiindcă nu au existat solicitări în acest sens până în prezent.
 4. Altă motivație:
-

16. Primăria, în relație cu cetățenii, oferă posibilitatea acestora de a adresa cereri scrise în limba minorității?

1. Da 2. Nu

16.1 Dacă da, atunci câte astfel de cereri au existat în anul anterior?

.....

16.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
 2. Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.
 3. Nu oferă fiindcă nu au existat solicitări în acest sens până în prezent.
 4. Altă motivație:
-

17. Primăria oferă posibilitatea oficierei căsătoriei și în limba minorității?

1. Da 2. Nu

16.1 Dacă da, atunci câte astfel de cereri au existat în anul anterior?
.....

16.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
2. Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.
3. Nu oferă fiindcă nu au existat solicitări în acest sens până în prezent.
4. Altă motivație:
.....

18. Care este numărul consilierilor din cadrul Consiliului Local?

Număr: ...

19. Care este numărul consilierilor aparținând minorității etnice din cadrul Consiliului Local ?

Număr: ...

20. Anul trecut, au existat cazuri în care ședința Consiliului Local a fost ținută în limba maternă a minorității?

1. Da 2. Nu

20.1 Dacă da, atunci câte astfel de ședințe au fost în anul anterior?

20.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

1. Nu este cazul, deoarece proporția consilierilor locali aparținând minorității nu depășește o treime
2. Nu au existat solicitări în acest sens până în prezent din partea consilierilor locali.
3. Altă motivație:
.....

21. Primăria publică ordinea de zi a ședințelor Consiliului Local în limba minorității?

1. Da

20.1 Dacă da la 21, câte din anunțuri incluzând ordinea de zi a ședințelor sunt publicate și în limba minorității?

- a. toate
- b. majoritatea
- c. cele relevante, conform criteriului următor:
.....
.....
.....

2. Nu

20.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
2. Nu există în primărie personal care cunoaște limba minorității.
3. Altă motivație:
.....
.....

22. Primăria are posibilitatea de a publica hotărârile cu caracter individual în limba minorității?

1. Da

22.1 Dacă da, atunci câte astfel de situații au fost în anul anterior?

2. Nu

22.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
2. Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.
3. Nu oferă fiindcă nu au existat solicitări în acest sens până în prezent.
4. Altă motivație:
.....

23. Primăria are posibilitatea de a publica hotărârile Consiliului Local în limba minorității?

1. Da

23.1 Care sunt hotărârile Consiliului Local care se publică în limba minorității?

- a. toate hotărârile
- b. majoritatea hotărârilor
- c. cele relevante, conform criteriului următor:

.....
.....
.....
.....

2. Nu

23.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

- 1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
- 2. Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.
- 3. Nu oferă fiindcă nu au existat solicitări în acest sens până în prezent.
- 4. Altă motivație:

.....
.....

24. Primăria publică anunțurile de interes public în limba minorității?

1. Da

24.1 Dacă da, care sunt mijloacele prin care sunt transmise publicului?

- a.
- b.
- c.
- d.

24.1.2 Dacă da la 24, câte din anunțuri sunt publicate în limba minorității?

- d. toate
- e. majoritatea
- f. cele relevante, conform criteriului următor:

.....
.....
.....

2. Nu

24.2 Dacă nu, atunci care este motivul pentru care acest lucru nu se întâmplă?

- 1. Nu este cazul, deoarece proporția minorității la nivelul localității nu depășește 20%.
- 2. Nu există în Primărie personal care cunoaște limba minorității.
- 3. Nu au existat solicitări în acest sens până în prezent.
- 4. Altă motivație:

.....
.....
.....

25. Trimiteti spre publicare anunțurile de utilitate publică ale instituției dvs. (licitații, evenimente speciale etc.) și către organe media de altă limbă decât limba română?

1. Da

2. Nu

25.1 Dacă da, vă rugăm menționați numele publicației/postului de radio/TV.

- a.
- b.
- c.
- d.

26. Primăria are ziar local?

1. Da

2. Nu

26.1 Dacă, da în ce limbi este publicat?

Anexa 2. Ghid interviu reprezentanți Instituția Prefectului

GHID DE INTERVIU

Prefecturi

Bună dimineața / bună ziua / bună seara, mă numesc și sunt operator de interviu la CENTRUL DE RESURSE PENTRU DIVERSITATE ETNOCULTURALA, CLUJ-NAPOCA, ROMÂNIA. Pentru a păstra autenticitatea informațiilor, vă propun înregistrarea acestei conversații, fără ca aceasta să fie publicată în această formă.

INSTRUCȚIUNI

Acolo unde reprezentul prefecturii nu a auzit de Carta și nu pare să știe despre ce e vorba, înlocuiți de la întrebarea 2 încolo - **ratificarea Cartei**- cu - „**prevederile legislației privind utilizarea limbilor minoritare la nivel local**”- . Ne interesează ce a apărut nou în ultimul an.

Contact:

Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală

400305 Cluj-Napoca, Str. Țebei 21, România

Tel: 0264-420490, Fax: 0264-420491

E-mail: info@edrc.ro

www.edrc.ro

I. Prefectură

1. În ultimele șase luni, cât de des v-ați confruntat cu probleme legate de implementarea prevederilor Cartei europene a limbilor minoritare în cadrul activităților Dvs. zilnice din Prefectură?

Dacă nicio astfel de situație nu a existat continuați cu întrebarea 2.

Dacă cel puțin odată, atunci întrebați:

Care a(u) fost instanța(ele) respective?

2. Ce schimbări de natură organizațională, procedurală sau de altă natură au avut la nivelul instituției Dvs. ca urmare a ratificării de către România, prin adoptarea Legii nr. 282 din octombrie 2007, a Cartei europene a limbilor minoritare?

Dacă nicio astfel de instanță nu a existat continuați cu întrebarea 3.

Dacă cel puțin o instanță a fost identificată, atunci întrebați:

2.a. Care sunt acele proceduri prin care instituția Dvs. garantează respectarea prevederilor Cartei referitoare la posibilitatea utilizării limbilor minoritare în relațiile cu autoritățile administrative și servicii publice?

2.b. Care sunt principalele obstacole întâmpinate de instituția Dvs. în calitate de garant al respectării legii în ceea ce privește prevederile Cartei europene a limbilor minoritare?

2.c. În ce măsură calitatea procesuală activă (posibilitatea de a arbitra situații de încălcare a dreptului cetățeanului de a folosi lb maternă de către autoritățile publice locale) facilitează implementarea prevederilor Cartei?

2.d. Care sunt textelor oficiale ale instituției Dvs. publicate și în limbile minoritare conform prevederilor legii?

Dacă acestea nu sunt publicate în limbile respective, care considerați că este motivul principal?

II. Autoritățile publice locale

3. Care este situația utilizării inscripțiilor bilingve în cazul autorităților publice locale în județului Dvs.?
4. Care este situația utilizării limbilor minoritare cu referire la prezentarea cererilor orale sau scrise în relațiile cu autoritățile publice locale?
5. Cât de util considerați că este pentru vorbitorii de limbi minoritare dreptul de a prezenta cereri orale sau scrise în limba maternă în relațiile lor cu Primăria?
6. Cît de realizabile sunt în practică aceste drepturi?
7. În general, cât de utilă este publicarea de către autoritățile publice locale a textelor oficiale și în limbile minoritare?

7. a. În ce măsură sunt aceste documente publicate în aceste limbi?

8. În ce măsură vorbitorii de limbi minoritare pot să anexeze cererilor înaintate Primăriei documente redactate în limba maternă (dacă e nevoie exemplu, contract de vânzare-cumpărare a unui teren)?
Dacă într-o măsură redusă, atunci care sunt principalele motive?
9. În ce măsură autoritățile publice locale folosesc limbile minoritare în dezbaterile din Consiliile locale?
10. În general, care sunt principalele obstacole întâmpinate de autoritățile publice locale în implementarea prevederilor Cartei referitoare la utilizarea limbilor minoritare în raporturile cu cetățenii vorbitori ai acestor limbi?

III. Organe deconcentrate

11. Care este situația utilizării inscripțiilor bilingve în cazul furnizorilor de servicii publice (organe deconcentrate de stat) în județul Dvs.?
12. Care este situația utilizării limbilor minoritare pentru a prezenta cereri orale sau scrise în relațiile lor cu organele deconcentrate?
13. Cât de util considerați că este pentru vorbitorii de limbi minoritare dreptul de a prezenta cereri orale sau scrise în limba maternă în relațiile lor cu organele deconcentrate?
14. Cît de realizabile sunt în practică aceste drepturi?
15. În ce măsură vorbitorii de limbi minoritare pot să anexeze cererilor înaintate organelor deconcentrate documente redactate în limba maternă (dacă e nevoie exemplu, contract de vânzare-cumpărare a unui teren)?
16. În general, cât de utilă considerați publicarea de către organele deconcentrate a textelor oficiale și în limbile minoritare?

16. a. În ce măsură sunt aceste documente publicate în aceste limbi?

17. În general, care sunt principalele obstacole întâmpinate de furnizorii de servicii publice (organe deconcentrate de stat) în implementarea prevederilor Cartei referitoare la utilizarea limbilor minoritare în raporturile cu cetățenii vorbitori ai acestor limbi?

Anexa 3. Ghid interviu reprezentanți autorități publice locale

GHID DE INTERVIU

(administrația publică)
Primării

Bună dimineața / bună ziua / bună seara, mă numesc și sunt operator de interviu la CENTRUL DE RESURSE PENTRU DIVERSITATE ETNOCULTURALĂ, CLUJ-NAPOCA, ROMÂNIA. Pentru a păstra autenticitatea informațiilor, vă propun înregistrarea acestei conversații, fără ca aceasta să fie publicată în această formă.

INSTRUCȚIUNI

Acolo unde primarul nu a auzit de Carta și nu pare să știe despre ce e vorba, înlocuiți de la întrebarea 3 încolo **ratificarea Cartei** cu „**prevederile legislației privind utilizarea limbilor minoritare la nivel local**”. Ne interesează ce a apărut nou în ultimul an.

Când se face referire la limbi minoritare/maternă în text, înlocuiți cu limba relevantă în cazul dvs.

Contact:

Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală

400305 Cluj-Napoca, Str. Țebei 21, România

Tel: 0264-420490, Fax: 0264-420491

E-mail: info@edrc.ro

www.edrc.ro

1. În ce măsură au existat schimbări semnificative în componența etnică a comunei dumneavoastră de la ultimul recensământ încoace ?

Dacă nu știe să răspundă, se întreabă dacă există cineva în primărie care are astfel de date, sau dacă se adună astfel de date între recensăminte.

Dacă răspunsul este că nu sunt schimbări, se merge la întrebarea 2.

Dacă răspunsul este că sunt schimbări, se întreabă: Cum sunt folosite aceste date în aplicarea legislației ? (a prevederilor lingvistice)

2. Cât de frecvent v-ați confruntat în ultimul an cu aspecte legate de implementarea prevederilor Cartei europene a limbilor minoritare?

Dacă nicio astfel de situație nu a existat continuați cu întrebarea 3.

Dacă cel puțin odată, atunci întrebați:

Care a(u) fost instanța(ele) respective?

3. Ce schimbări de natură organizațională, procedurală sau de altă natură au avut la nivelul instituției Dvs. ca urmare a ratificării de către România, prin adoptarea Legii nr. 282 din octombrie 2007, a Cartei europene a limbilor minoritare?

Dacă nicio astfel de instanță nu a existat continuați cu întrebarea 4.

Dacă cel puțin o instanță a fost identificată, atunci întrebați:

3.a. Care sunt acele proceduri prin care instituția Dvs. implementează prevederile Cartei referitoare la posibilitatea utilizării limbilor minoritare în relațiile cu cetățenii?

3.b. Care sunt textele oficiale ale instituției Dvs. publicate și în limbile minoritare conform prevederilor legii? Dacă acestea nu sunt publicate în limbile respective, cafre considerați că sunt motivele principale?

4. Cât de util considerați că este pentru vorbitorii de limbi minoritare dreptul de a prezenta cereri orale sau scrise în limba maternă în relațiile lor cu Primăria?
5. Cît de realizabile sunt în practică aceste drepturi?
6. În general, cât de utilă considerați că este/ ar fi publicarea textelor oficiale ale instituției Dvs. și în limbile minoritare?
7. Ce alte documente considerați că ar trebui publicate în aceste limbi?
8. În ce măsură vorbitorii de limbi minoritare pot să anexeze cererilor înaintate Primăriei documente redactate în limba maternă (dacă e nevoie exemplu, contract de vânzare-cumpărare a unui teren)?

Dacă într-o măsură redusă, atunci care sunt principalele motive?

9. Cât de util este dreptul de a folosi limba maternă în dezbaterile Consiliului Local din localitatea Dvs.?
10. Care sunt principalele obstacole întâmpinate de autoritățile publice locale în implementarea acestor prevederi lingvistice?
11. Prin ce modalități ați încercat să depășiți aceste obstacole?